

ระบบนิเวศการเรียนรู้ของนักเรียนกับภาวะความพร้อมการศึกษาไทย
THE LEARNING ECOSYSTEM OF STUDENTS AND THE STATE OF READINESS
FOR THAI EDUCATION

ธีระ ราชพล¹

Teera Rachapol

Article History

Received: 18-01-2024; Revised: 07-03-2024; Accepted: 23-03-2024

<https://doi.org/10.14456/jsmt.2024.19>

บทคัดย่อ

“ระบบนิเวศทางการเรียนรู้” เป็นแนวทางการเรียนรู้ยุคใหม่ ที่เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเข้ามามีบทบาทอย่างมากในระบบการศึกษา ทำให้ระบบการเรียนรู้มีความเป็นพลวัตและมีความสัมพันธ์กับส่วนต่าง ๆ มากขึ้น เสมือนระบบนิเวศของธรรมชาติที่แต่ละหน่วยต่างเกื้อหนุนส่งเสริมระหว่างกันอย่างเป็นระบบ การศึกษาไทยมีการตื่นตัวและจัดเตรียมความพร้อมรับมือการเรียนการสอนออนไลน์ทั้งในส่วนของระบบการเรียน ครูผู้สอนและนักเรียน ซึ่งต้องยอมรับว่าระบบการศึกษาไทยยังมีความไม่พร้อมและยังมีความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาที่ทำให้โครงสร้างพื้นฐานด้านการเรียนรู้ 5 ด้าน 1.คน(People) 2.เนื้อหา (Content) 3.เทคโนโลยี (Technology) 4.ข้อมูล (Data) และ 5.การกำกับดูแล (Governance) ยังไม่รวมการเข้าถึงเครื่องมือ อุปกรณ์ รวมถึงทักษะการสอนและทักษะการเรียนรู้ ไม่ได้มีทั่วถึงทุกโรงเรียนหรือผู้เรียนทุกคน

การจัดการศึกษาตามวิถีใหม่ (New Normal) เป็นการปรับเปลี่ยนแนวคิดครั้งใหญ่ที่ต้องสอดคล้องและเชื่อมโยงกับการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยปรับหลักสูตรให้สอดคล้องกับสถานการณ์ ระบบการเรียนออนไลน์จะต้องยืดหยุ่นขึ้น เพื่อพร้อมรับมือหรือปรับเปลี่ยนไปตามสภาพปัญหาหรือตามความเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีการศึกษาที่ปรับเปลี่ยน เพื่อสร้างระบบนิเวศทางการศึกษาให้รองรับกับพฤติกรรมของผู้เรียนและการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นให้ทันทั่วถึงและสร้างระบบการศึกษาไทยให้มีประสิทธิภาพและมีคุณภาพมากยิ่งขึ้น

คำสำคัญ: ระบบนิเวศการเรียนรู้; ภาวะความพร้อม

ABSTRACT

“Learning ecosystem” is a new era learning approach. that information and communication technology plays a huge role in the education system This makes the learning system more dynamic and related to

¹อาจารย์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ

Lecturer, Faculty of Humanities and Social Sciences, Thaksin University,

E-mail: pock2516@gmail.com *Frist Author

various parts, like a natural ecosystem where each unit systematically supports and promotes one another. Thai education is alert and prepared to deal with online teaching, both in the learning system. teachers and students It must be acknowledged that the Thai education system is still not ready and there are still educational inequalities that cause the learning infrastructure in 5 areas: 1. People 2. Content 3. Technology 4 .Data and 5.Governance do not include access to tools, equipment, including teaching skills and learning skills. It is not available to every school or every learner. Providing education according to the new normal (New Normal) is a major change in concept that must be consistent and connected to student learning. By adjusting the curriculum to be consistent with the situation. The online learning system must be more flexible. To be ready to cope or adapt according to problem conditions or changes in educational technology. To create an educational ecosystem to support student behavior and changes that occur in a timely manner. and create a more efficient and quality Thai education system.

Keywords: learning ecosystem; State of readiness

บทนำ

ภาพสะท้อนการเรียนออนไลน์ของนักเรียนต้องมีการรับมือและปรับตัวรับสถานการณ์ปัจจุบัน ส่งผลกระทบต่อรูปแบบการเรียนของนักเรียนเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะบางพื้นที่ระบบการศึกษาต้องหยุดชะงัก และต้องปรับรูปแบบการศึกษามาเป็นการเรียนออนไลน์ ทำให้ทั้งครู นักเรียน ผู้ปกครองต้องปรับตัวกันขนานใหญ่ ซึ่งในหลายๆ พื้นที่ทำให้มองเห็นภาพชัดเจนว่าปัญหาการเรียนออนไลน์ สะท้อนความไม่พร้อมของการศึกษาไทยเป็นอย่างมาก และต้องปรับระบบการเรียน ความต้องการสนับสนุนด้านอุปกรณ์ และการเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตก็เป็นปัญหาเพิ่มให้กับผู้ปกครองและนักเรียนในช่วงที่ผ่านมาเป็นอย่างมาก

สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019 (COVID-19) หรือที่เรียกกันโดยทั่วไปในประเทศไทยว่า โรคโควิด 19 ที่ผ่านมานี้ ถือเป็นการอุบัติใหม่ของโรคที่ได้แพร่ระบาดอย่างรวดเร็วไปทั่วทุกมุมโลกอันส่งผลกระทบต่อนานาประเทศรวมทั้งประเทศไทย ได้ส่งผลต่อการเรียนการสอนในรูปแบบปกติและส่งผลต่อการเลื่อนเปิดสถานศึกษา เกิดการแพร่หลายของแนวทางการจัดการเรียนรู้ออนไลน์ผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ดังนั้นครูผู้สอนในฐานะผู้ถ่ายทอดองค์ความรู้ให้แก่แก่นักเรียนต่างก็มีการปรับตัว และเตรียมทักษะเพื่อรับมือกับแนวทางการจัดการเรียนรู้แบบใหม่อย่างทันทั่วทั้งที่ พร้อมรับกับสถานการณ์ความไม่แน่นอนที่อาจเกิดขึ้นได้อยู่เสมอต่อผู้เรียน

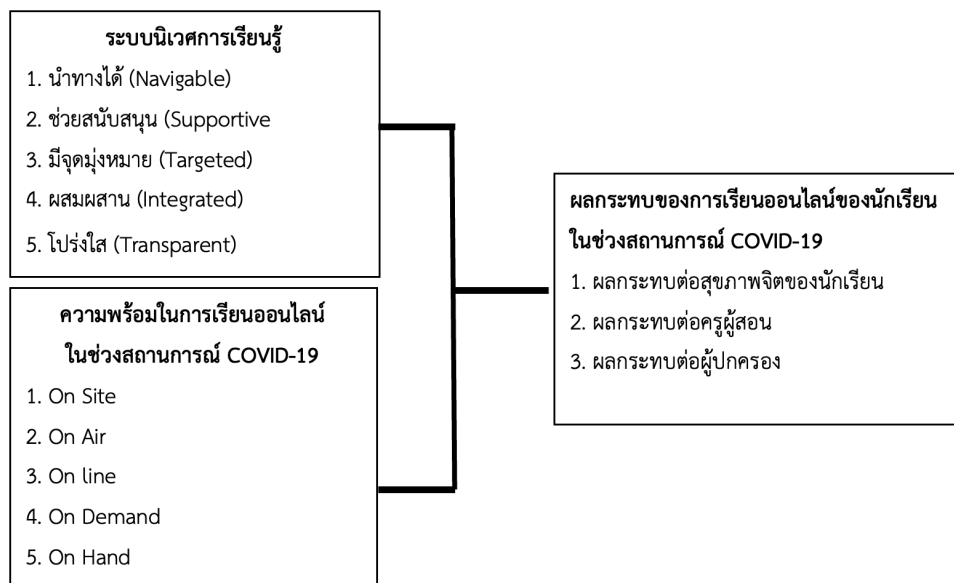
การเรียนออนไลน์เป็นทางเลือกสำหรับผู้เรียนในเชิงตัวรับ ส่งผลให้ผู้สอนต้องปรับเปลี่ยนรูปแบบการเรียนการสอนจากเดิมที่มีการเรียนภายในห้องเรียนและมีการเผชิญหน้าโดยตรง เป็นการเรียนการสอนแบบออนไลน์ ส่งผลให้การเรียนการสอนออนไลน์เป็นไปอย่างลำบาก เนื่องจากผู้เรียนประสบปัญหาทางด้านอุปกรณ์การเรียน (ชนพรพรณ ทรัพย์ธนาตล, 2563) และผู้เรียนบางส่วนมีอุปกรณ์การสื่อสารเพียงเครื่องเดียว ทำให้ไม่สามารถรองรับการใช้งานเป็นระยะเวลานานได้ และมีความจำเป็นต้องออกจากการเรียนการสอนก่อนหมดเวลา ซึ่งสอดคล้องกับงานเขียนของ วิทศน์ ผักเจริญผล และคณะ (2563) ที่พบว่า ปัญหาความขาดแคลนโครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยีเป็นอุปสรรคต่อการเรียนการสอนออนไลน์ หรือสถานที่พักอาศัยไม่สะดวกต่อการเรียน อีกทั้งยังพบว่า ผู้สอนบางส่วนไม่พร้อมในการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ และประเมินว่ามีผู้เรียนจำนวนมากที่ไม่สามารถเข้าถึงระบบการเรียนการสอนออนไลน์ได้ (หากใช้จริง) พร้อมเรียกร้องความช่วยเหลือจากโรงเรียนและรัฐบาลในการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการสำหรับการเรียนการสอนออนไลน์อย่างเร่งด่วน รวมถึงการจัดหาอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงและอุปกรณ์สื่อสารสำหรับผู้เรียนทุกคน ยังต้องมองหาทักษะ

ใหม่ที่จำเป็นสำหรับอนาคตที่มีแนวโน้มที่จะเกิดสถานการณ์ “Next normal” หรือความปกติถัดไปอนาคตของการศึกษามีใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบเผชิญหน้าในห้องเรียนปกติอย่างเดียวยังอีกต่อไป ทั้งนี้หลายคนต้องหาทักษะการดำเนินชีวิตด้วยการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในยุคอนาคต อย่างไรก็ตามก็มีความรู้ใหม่ หรือ พวกชาวพื้นเมืองดิจิทัล (Digital native) สามารถเข้าถึง อ่าน เขียน ดิจิทัล สารสนเทศได้มากและเร็ว มีภาวะความพร้อมด้วยการเรียนรู้แต่ละระบบนิเวศใหม่ เพื่อการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ชาวพื้นเมืองดิจิทัล จึงแตกต่างกับคนรุ่นเก่าที่อาจเรียกได้ว่าเป็น ผู้อพยพดิจิทัล (Digital immigrant) รูปแบบการเขียนการอ่านจึงเปลี่ยนไปจากเดิมมาก คนรุ่นใหม่รับรู้และเรียนรู้ได้เร็ว

ดังนั้นการเรียนการสอนนั้นยังคงให้ความสำคัญกับการจัดการเรียนการสอนแบบ “Next normal” หรือความปกติถัดไปอนาคตของการศึกษา เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง และจากปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นทั้งปัญหาจากผู้เรียนผู้สอน บทความนี้ใช้แนวคิดระบบนิเวศการเรียนรู้ การมีภาวะความพร้อมของการศึกษา เพื่อชี้ให้เห็นถึงการสร้างความตระหนักรู้ของผู้สอนและผู้เรียน ในสถานการณ์เปลี่ยนแปลงการเรียนการสอนโดยอาศัยเทคโนโลยีเป็นเครื่องมือสำคัญในการเรียนรู้ ความพร้อมในการเรียนแบบ Next normal ผลกระทบของการเรียนออนไลน์จะลดลงไปและแนวทางในการปรับตัวภายใต้ภาวะความพร้อมของผู้สอนและผู้เรียน เพื่อพัฒนาผลลัพธ์การเรียนรู้ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้ต่อไป

ภาพที่ 1

กรอบแนวคิดการศึกษา

แนวคิดการเรียนการสอนออนไลน์

การเรียนการสอนออนไลน์ (Online learning) จัดเป็นนวัตกรรมทางการศึกษาในอีกรูปแบบหนึ่ง ซึ่งสามารถเปลี่ยนแปลงวิธีเรียนในรูปแบบเดิม ๆ ให้เป็นการเรียนใหม่ ที่ใช้เทคโนโลยีเข้ามาช่วยทำการสอน จะเป็นการเรียนผ่านทางอินเทอร์เน็ต โดยอยู่ในรูปแบบของคอมพิวเตอร์ เป็นการนำเทคโนโลยีสมัยใหม่ บวกเข้ากับเครือข่ายอินเทอร์เน็ต สร้างการศึกษาที่มีปฏิสัมพันธ์คุณภาพสูง โดยไม่จำเป็นต้องเดินทาง เกิดความสะดวกและเข้าถึงได้อย่างรวดเร็ว ผู้เรียนสามารถเลือกเรียนตามความชอบของตนเอง ในส่วนของเนื้อหาการเรียน ประกอบด้วย ข้อความ, รูปภาพ, เสียง, VDO และ Multimedia อื่น ๆ สิ่งเหล่านี้จะถูกส่งตรงไปยังผู้เรียนผ่าน Web Browser ทั้งผู้เรียนผู้สอน และเพื่อนร่วมชั้นทุกคน สามารถติดต่อสื่อสาร ประเมิน แลกเปลี่ยนความคิดเห็นแบบเดียวกับการเรียนใน

ชั้นเรียนทั่วไป โดยการใช้ E-mail, Chat, Line, หรือ Social Network เป็นต้น ด้วยเหตุนี้การเรียนแบบออนไลน์ จึงมีความจำเป็นสำหรับทุกคน เพราะเรียนได้ทุกที่ทุกเวลาที่มีเครือข่ายอินเทอร์เน็ต

ข้อดีของการเรียนออนไลน์ คือคุณครูสามารถจัดทำแผนการเรียนการสอนได้ทันสมัย และให้เด็ก ๆ เข้าถึงข้อมูลจากการค้นหาเพิ่มเติมได้ด้วย ลดเวลาการเดินทางทั้งครูผู้สอนและผู้เรียน มีโปรแกรมช่วยบริหารจัดการ เชื่อมนักเรียนเข้าเรียนและรับเอกสารแบบทดสอบ เพื่อใช้ประเมินการเรียนรู้ได้สะดวกมากขึ้น มีช่องทางสื่อสารระหว่างครูผู้สอนและผู้เรียนได้สะดวก ใช้เครื่องมือออนไลน์ค้นคว้าข้อมูลเพิ่มเติมได้มากขึ้น แต่ก็มีข้อจำกัดระหว่างผู้เรียนและผู้สอน เพราะการสอนที่เป็นการสื่อสารทางเดียว มีโอกาสเกิดความผิดพลาดในการรับรู้ เพราะฉะนั้นต้องมีแบบทดสอบที่ประเมินการเรียนรู้ของผู้เรียน การเข้าถึงอุปกรณ์เรียนออนไลน์ไม่ว่าจะเป็น โทรศัพท์, โทรศัพท์มือถือ, แท็บเล็ต หรือสัญญาณอินเทอร์เน็ตมีข้อจำกัด เด็กนักเรียนไม่มีสมาธิในการเรียน หากให้ใช้มือถือก็จะแอบเอามือถือมาเล่นระหว่างเรียน เด็กนักเรียนไม่สามารถไต่ตรงความถูกต้องของข้อมูล จากการเข้าถึงข้อมูลที่ไม่น่าเชื่อถือ เด็กนักเรียนใช้เวลาเสพออนไลน์มากเกินไป ผู้ปกครองตอบคำถามหรือทำการบ้านแทนเด็ก และผู้ปกครองไม่มีเวลาเฝ้าดูแลเด็ก เพราะต้องทำงาน (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2563)

แนวคิดระบบนิเวศการเรียนรู้

สถานการณ์ของโลกที่มีการพัฒนาและเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ทั้งจากปัจจัยด้านเทคโนโลยี การขับเคลื่อนทางด้านเศรษฐกิจและอุตสาหกรรมอย่างก้าวกระโดด จากสภาพการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปตามที่กล่าวมาข้างต้น ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อ “ระบบนิเวศทางการเรียนรู้” ซึ่งระบบนิเวศทางการเรียนรู้ (Learning ecosystem) เป็นการพัฒนาศักยภาพการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยการพัฒนาองค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ โดยพิจารณาปัจจัยที่จะเพิ่มประสิทธิภาพทั้งในด้านผู้เรียน ผู้สอน สภาพแวดล้อมภายในและภายนอกห้องเรียน รวมไปถึงบริบทการจัดการศึกษาต่าง ๆ จากสภาพสังคมแบบดั้งเดิมเข้าสู่ยุคโลกดิจิทัล จึงจำเป็นต้องพัฒนาสิ่งแวดล้อมทางการศึกษา เพื่อปรับตัวและก้าวเข้าสู่โลกแห่งการเรียนรู้ในยุคใหม่ ที่มีใช้การเรียนรู้ผ่านระบบการท่องจำ หรือการเรียนรู้เพื่อมุ่งผลสัมฤทธิ์ทางการทดสอบเท่านั้น แต่การจัดการศึกษาต้องมุ่งเน้นที่จะพัฒนาและสร้างผู้เรียนให้เกิดสมรรถนะ และมีคุณลักษณะรวมทั้งทักษะที่พึงประสงค์ในศตวรรษที่ 21 โดยมีทักษะการปรับตัว การคิด วิเคราะห์ การทำงานเป็นทีม มีความคิดเชิงสร้างสรรค์ สามารถจัดการและแก้ไขปัญหาได้ด้วยตนเอง จึงส่งผลให้เกิดกระบวนการเรียนรู้เชิงลึกที่เน้นการสร้างองค์ความรู้และต่อยอดการศึกษาด้วยฐานงานวิจัยเพื่อให้เกิด การสร้างนวัตกรรมที่จะนำมาพัฒนาระบบการศึกษาต่อไป (จันทร์เพ็ญ รัชตาธิวัฒน์, 2548)

มิเชลล์ ไวส์ (Michelle Weise, อ้างถึงใน ห้องสมุดที่เคพาร์คอนไลน์, 2563) ผู้เขียนหนังสือ Long Life Learning: Preparing for Jobs that Don't Even Exist Yet ได้เสนอแนวคิดในการปรับระบบนิเวศการเรียนรู้แบบใหม่สำหรับโลกในอนาคตควรตั้งอยู่บนแนวคิด 5 ข้อ ได้แก่

1. นำทางได้ (Navigable) การเรียนรู้ที่รู้จุดหมายก็ไม่ต่างอะไรกับการล่องเรือไปในความมืด ก่อนที่ผู้เรียนจะก้าวเข้าสู่ตลาดแรงงานพวกเขาควรได้รับข้อมูลที่ให้เห็นภาพของตลาดงานในปัจจุบัน และอนาคต การมีตัวช่วยนำทางที่ดีจะทำให้พวกเขาไม่ต้องเสียเวลาไปเปล่าๆ กับระบบอันยุ่งเหยิง รวมถึงมองเห็นถึงโอกาสว่าจะต่อยอดอาชีพไปในทิศทางใด
2. ช่วยสนับสนุน (Supportive) ประการสำคัญที่จะทำให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ พร้อมเตรียมตัวสู่เส้นทางการทำงานในอนาคตได้อย่างมีประสิทธิภาพ และปราศจากอุปสรรคก็คือการได้รับการสนับสนุนอย่างรอบด้าน ไม่ว่าจะเป็นการช่วยเหลือให้คำปรึกษาแบบตัวต่อตัว หรือการสนับสนุนด้านเทคโนโลยี ทำให้ผู้เรียนสามารถค้นหาพื้นที่การเรียนรู้ใหม่ๆ ได้โดยไม่มีอะไรมาถ่วง
3. มีจุดมุ่งหมาย (Targeted) ผู้เรียนจำควรต้องได้รับการศึกษาที่มีจุดมุ่งหมายตรงตามความต้องการของพวกเขา ทักษะที่ใช้เส้นทางที่ใช้ ในเวลาที่ใช้ ไม่ใช่การเรียนอย่างสะเปะสะปะในสิ่งที่พวกเขาไม่ได้จำเป็น หรือต้องการ และที่สำคัญพวกเขาควรได้รู้ว่าการศึกษาที่พวกเขาเลือกจะลงทุนจะให้ผลตอบแทนที่คุ้มค่าอย่างชัดเจน

4. ผสมผสาน (Integrated) ในบางครั้งผู้เรียนก็มีภาระอื่น ๆ ที่จำเป็นต้องแบกรับนอกเหนือจากหน้าที่ในการเรียน การผสมผสานรูปแบบของการเรียนและการทำงานที่ได้ผลตอบแทนเข้าด้วยกันนอกจากจะช่วยลดภาระ และความกดดันด้านค่าใช้จ่ายให้กับผู้เรียนได้แล้ว โมเดลการเรียนรู้จากการทำงานจริงยังให้ประโยชน์ที่มากกว่าแค่การเรียนรู้จากทฤษฎีอีกด้วย

5. โปร่งใส (Transparent) ประการสุดท้ายที่สำคัญไม่แพ้ข้ออื่น และช่วยแก้ปัญหารูปแบบการจ้างงานอันล้าหลังในอดีต คือ การปรับกระบวนการจ้างงานให้โปร่งใส เปิดเผย และยุติธรรมต่อผู้หางานทุกคนอย่างเท่าเทียม ทักษะ และความสามารถควรต้องเป็นคุณสมบัติแรกที่นายจ้างใช้พิจารณา ความโปร่งใสดังกล่าวนี้อาจช่วยลดอคติในการจ้างงาน รวมถึงช่วยเชื่อมโยงบริษัทต่าง ๆ เข้ากับผู้สมัครมากความสามารถที่มีความหลากหลายมากขึ้น

กล่าวโดยสรุป ระบบนิเวศการเรียนรู้เป็นแนวทางในการเรียนรู้ในยุคใหม่ โดยเฉพาะในศตวรรษที่ 21 ที่มีเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเข้ามามีบทบาทอย่างมากในระบบการศึกษาทำให้ระบบการเรียนรู้มีความเป็นพลวัตและมีความสัมพันธ์กับส่วนต่าง ๆ มากขึ้นเสมือนระบบนิเวศของธรรมชาติที่แต่ละหน่วยต่างเกื้อหนุนส่งเสริมระหว่างกันอย่างเป็นระบบ ดังนั้นการนำแนวคิดระบบนิเวศมาพิจารณากระบวนการเรียนรู้จึงมีความสำคัญอย่างยิ่งสำหรับการศึกษา สมัยใหม่ ซึ่งจะต้องพิจารณาถึงความสัมพันธ์ระหว่างการเรียนรู้ว่าเป็นทางการกับไม่ใชทางการหรือในระบบ กับนอกระบบ ความสัมพันธ์ระหว่างครูกับผู้เรียน หน่วยสนับสนุนและสิ่งแวดล้อมอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

ความพร้อมในการเรียนออนไลน์ในช่วงสถานการณ์ COVID-19

การระบาดของ COVID-19 ส่งผลให้สถาบันการศึกษา โรงเรียน ต้องปรับตัวใช้เครื่องมือเทคโนโลยีอย่างรวดเร็ว และสร้างบทเรียนเพื่อการเรียนทางไกลให้กับนักเรียนในทุกระดับชั้น ครูทั่วประเทศกำลังเผชิญกับความเป็นไปได้ที่จะได้ทำอะไรที่แตกต่างและแตกต่างด้วยความยืดหยุ่น ที่จะเกิดประโยชน์ในการเข้าถึงการศึกษาของเด็กทุกคนในประเทศไทย จากวิกฤต COVID-19 ในครั้งนี้สิ่งที่สำคัญที่สุด เด็ก ๆ จะใช้ประสบการณ์ที่เกิดขึ้นนี้ เรียนรู้จากทางไกล เรียนออนไลน์ ทั้งระยะทางทางสังคม แยกจากเพื่อน แยกจากครู อาจารย์ ไม่ได้อยู่ในห้องเรียน เป็นการเตือนใจถึงความสำคัญของความต้องการของมนุษย์กับการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมแบบตัวต่อตัว และที่สำคัญอีกอย่าง ครู หรืออาจารย์ก็ต้องเปลี่ยนบทบาทจากการสอนในห้องเรียน หรือชั้นเรียนมาเป็นผู้สร้างเนื้อหา บทเรียน ให้เหมาะสมกับผู้เรียน บริบท และสร้างสรรค์นวัตกรรมการเรียนรู้ส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถก้าวทันโลกที่กำลังจะเปลี่ยนแปลงไปในอนาคต (จินตนา ผาสุข, 2564)

ในส่วนการเตรียมความพร้อมของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) (มติชนออนไลน์, 2564) ได้ทำการวิจัยควบคู่ไปกับการถอดบทเรียนจากการเรียนออนไลน์ในช่วงการแพร่ระบาดของ COVID-19 ครั้งที่ผ่านมา โดยมีการจัดเตรียมการรับมือด้วยรูปแบบการเรียนออนไลน์ ซึ่งกำหนดไว้ 5 รูปแบบคือ 1) On Site 2) On Air 3) Online 4) On Demand และ 5) On Hand เป็นหลัก รวมถึงจะมีการทดลองด้วยการเรียนผ่านวิทยุเพิ่มเติม เพราะโรงเรียนในบางพื้นที่อาจจะไม่สามารถเรียนผ่านช่องทางออนไลน์และออนแอร์ได้ แต่การเรียนผ่านช่องทางวิทยุนั้นสามารถเรียนได้แค่บางวิชาเท่านั้น ทั้งนี้ สพฐ. พยายามแก้ปัญหาอุดช่องโหว่เพื่อให้โรงเรียนสามารถจัดการเรียนการสอนได้ในภาวะวิกฤต และไม่กระทบต่อคุณภาพการเรียนการสอนขณะนี้ สพฐ. กำลังเตรียมการสำรวจความพร้อมของนักเรียน ครู และโรงเรียน ในการจัดการเรียนการสอนแต่ละประเภท เช่น ความพร้อมด้านอุปกรณ์สำหรับการจัดการเรียนการสอนผ่านช่องทางออนไลน์ หากโรงเรียนใดขาดแคลนเรื่องอุปกรณ์ ก็จะต้องหารูปแบบที่เหมาะสมเพื่อให้เด็กทุกคนมีโอกาสได้เรียนซึ่งอาจจะมีการจัดการเรียนการสอนที่แตกต่างกันออกไปตามบริบทของแต่ละพื้นที่ นอกจากนี้ทาง สพฐ. ยังมีแพลตฟอร์มคลังสื่ออิเล็กทรอนิกส์ หรือ OBEC Content Center ที่รวบรวมบทเรียนต่าง ๆ ไว้ เพื่อให้นักเรียน ครู บุคลากรทางการศึกษาและผู้ปกครองสามารถเข้าไปศึกษาค้นหาความรู้ได้

ในส่วนของโรงเรียนเอกชน จากความคิดเห็นของนายอรรถพล ตรีกตรอง เลขาธิการคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (กช.) (มติชนออนไลน์, 2564) พบว่า โรงเรียนเอกชนค่อนข้างตื่นตัว และเตรียมพร้อมกับการเรียนออนไลน์มาตลอด โดยทาง สช. ได้

ร่วมมือกับกลุ่มสตาร์ทอัพ โรงเรียนและบริษัทต่าง ๆ ที่ทำการพัฒนาแพลตฟอร์มสำหรับใช้ในการเรียนการสอนออนไลน์ สร้างห้องเรียนสำหรับเรียนออนไลน์ฟรี เช่น แพลตฟอร์มการเรียนการสอน School Bright จากบริษัท จั๊ปปาย คอร์ปอเรชั่น จำกัด, คลังความรู้ด้านวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์จากสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (สสวท.) และบริษัท ทู คอร์ปอเรชั่น จำกัด ที่ให้นักเรียนสามารถสมัครได้ด้วยการยืนยันบัตรประจำตัวประชาชนได้ที่ 7-ELEVEN เพื่อรับชมการ์ดฟรีสำหรับเข้าใช้ห้องเรียน True Vroom ซึ่งช่วยลดภาระค่าใช้จ่ายของผู้ปกครองเรื่องค่าอินเทอร์เน็ต

จากผลสำรวจยังพบว่า ในโรงเรียนใหญ่ๆ ทั้งเด็กมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลาย ไม่ได้เหมาะสมกับทุกพื้นที่ อาทิ พื้นที่ห่างไกล หรือเด็กกลุ่มเปราะบาง ยากไร้ ดังนั้น นโยบายเรื่องการเรียนการสอนได้มีการดำเนินการสั่งการแล้วให้มีการจัดลำดับความสำคัญ แจกให้ครูสั่งการบ้านให้น้อยลง ลดขั้นตอนต่าง ๆ เช่น การประเมินผล และโรงเรียนจะต้องมีการบูรณาการการให้บ้านกับนักเรียน และอีกด้านหนึ่ง กระทรวงศึกษาธิการพยายามลดภาระของผู้ปกครอง ด้วยการจัดสรรเงินอาหารกลางวัน คนละ 20 บาทต่อวัน ส่งตรงถึงผู้ปกครองเพื่อนำเงินที่ได้ไปจัดหาซื้ออาหารให้เด็ก มีการเปลี่ยนนมพาสเจอร์ไรซ์มาเป็นนมยูเอชที เพื่อความสะดวกในการขนส่งและเก็บไว้ได้นาน ส่วนเรื่องการเยียวยา ผู้ปกครองได้รับการลดค่าเทอมและภาครัฐให้เงินอุดหนุนเด็กนักเรียนคนละ 2,000 บาท (กรมสุขภาพจิต, 2564)

ในส่วนของผลกระทบกับครูผู้สอน (พริษฐ์ วัชรสินธุ และ ชีรศักดิ์ จิระตราฐ, 2564) พบว่า ภาระงานด้านการสอนและด้านธุรการที่สูงขึ้นของครูผู้สอน โดยภาระงานของครูสูงขึ้นในช่วง COVID-19 เพราะ (1) ต้องปรับตัวเพื่อเรียนรู้ทักษะการสอนออนไลน์ และการใช้งานเทคโนโลยีใหม่ ๆ เพื่อวางแผน ออกแบบการสอนในภาวะคับขัน และมีอุปสรรคในการจัดการจำนวนมาก (2) งานซ้ำซ้อนที่บางครั้งเกิดขึ้นจากคำสั่งของรัฐ เช่น แบบสอบถาม การสำรวจติดตามข้อมูลนักเรียน หรือ (3) การมีระบบงานที่ไม่ยืดหยุ่น เน้นสอนตามความสามารถรายบุคคล เช่น การทำสื่อการสอนตามอัตภาพ (4) การต้องทำงานอย่างโดดเดี่ยวภายใต้สถานการณ์ที่ท้าทาย ขาดกระบวนการในเชิงการพัฒนาวิชาชีพ สอดคล้องกับการสำรวจของ สมสิริ รุ่งอมรรัตน์ (2564) ในเรื่อง พ่อแม่ ผู้ปกครอง : ปัจจัยสู่ความสำเร็จการเรียนออนไลน์ในช่วง Covid-19 พบว่า จะมีครูกลุ่มหนึ่งที่ปรับตัวได้ สามารถออกแบบการเรียนการสอน กิจกรรมให้เหมาะกับวัยและผลลัพธ์การเรียนรู้ที่ต้องการผ่านช่องทางออนไลน์ได้ เพราะบางวัยเรียนรู้ผ่านการเล่น บางวัยเรียนรู้ผ่านการคิดวิเคราะห์ และกลุ่มเพื่อน แต่ครูอีกส่วนหนึ่งยังใช้การสอนรูปแบบเดิม ๆ ตามแผนการเรียนการสอนที่มีอยู่แล้ว เพียงแค่อัดเป็นคลิปการสอนไปเรื่อย ๆ หรือสอนตามเนื้อหาที่มีอยู่เดิม ทำให้ผลกระทบไปตกอยู่กับ เด็ก พ่อแม่ และผู้ปกครอง อย่างชัดเจน เพราะการสอนที่ไม่น่าสนใจ ไม่มีเพื่อน ไม่มีสิ่งแวดล้อมอื่น ๆ มาช่วยกระตุ้น ทำให้เด็กไม่เกิดการเรียนรู้อย่างเต็มที่ ทั้งยังส่งผลข้างเคียงให้กับเด็กได้อีกด้วย เมื่อต้องอยู่ในคอมพิวเตอร์เป็นเวลานาน เช่น มีอาการอ่อนล้า เหนื่อยชา มีปัญหาเรื่องสายตา มีน้ำหนักตัวเพิ่มขึ้น หรืออาจจะมีปัญหาด้านกระดูกจากการขาดวิตามิน D เป็นต้น

ผลกระทบที่มีต่อผู้ปกครอง จากผลการสำรวจของจากการสำรวจของศูนย์วิจัยกสิกรไทย เมื่อเดือนมิถุนายนที่ผ่านมา (มติชนสุดสัปดาห์, 2564) ได้สำรวจความคิดเห็นของผู้ปกครองในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล ต่ออุปสรรคในการที่บุตรหลานต้องกลับมาเรียนออนไลน์อีกครั้ง และมุมมองต่อการศึกษาในรูปแบบออนไลน์ในระยะข้างหน้า พบว่า ผู้ปกครองกว่า 79.1% ยังพบอุปสรรคในการเรียนออนไลน์ อุปสรรคสำคัญคือความไม่พร้อมในอุปกรณ์การเรียนออนไลน์ พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่เรียนออนไลน์ผ่านโทรศัพท์เคลื่อนที่ หรือสมาร์ตโฟน 50.9% เรียนผ่านแท็บเล็ต 34.2% และเรียนผ่านอุปกรณ์คอมพิวเตอร์ ประมาณ 32.6% ของกลุ่มตัวอย่าง นอกจากนี้ พบปัญหาและอุปสรรคในการเรียนออนไลน์อื่น ๆ เช่น ผู้ปกครองไม่มีเวลาในการดูแลบุตรหลานระหว่างการเรียนออนไลน์ รูปแบบการสอนที่ไม่จูงใจ ทำให้นักเรียนมีสมาธิไม่เพียงพอ ได้รับการบ้านมากเกินไป จ้องหน้าจอจนตาเหนื่อยล้า ปวดหัว เกิดภาวะเครียด และซึมเศร้า อีกทั้งยังพบว่าผู้ปกครองต้องแบกรับหนี้สินจากการจัดหาอุปกรณ์การเรียน และต้องแบ่งเวลาในการร่วมเรียนออนไลน์กับลูก ไปพร้อมกับการทำงานอีกด้วย สอดคล้องกับผลการศึกษาของ พริษฐ์ วัชรสินธุ และชีรศักดิ์ จิระตราฐ (2564) พบว่า ผู้ปกครองมีภาระดูแลบุตรหลานที่สูงขึ้น ผู้ปกครองส่วนใหญ่แบกรับภาระมากขึ้นกว่าช่วงเวลาปกติ บางครอบครัวต้องแบ่งหน้าที่มาดูแลที่บ้าน (โดยเฉพาะเด็กเล็ก) ทั้งที่ต้องทำงานมากขึ้น รายได้ครอบครัวลดลง ในขณะที่หลายครอบครัวต้องเผชิญความเครียดจาก

การดูแลบุตรหลานด้วยตัวเองและทำหน้าที่เป็นผู้ช่วยครู (เพราะบุตรหลาน ไม่เข้าใจบทเรียนที่เรียนออนไลน์) ทั้งที่หลายคนอาจไม่เข้าใจเนื้อหาเรียนรู้ และไม่ทราบวิธีการสอนบุตรหลานของตน

แนวทางในการปรับตัวในการเรียนออนไลน์ในช่วงสถานการณ์ COVID-19

การเกิดขึ้นของ Digitalization หรือความจำเป็นในการใช้เทคโนโลยีต่าง ๆ ในช่วง COVID-19 ช่วยให้เห็นถึงประเด็นของความเหลื่อมล้ำ เห็นได้จากงานวิจัยและผลการศึกษามากมายที่บ่งบอกว่า ความเหลื่อมล้ำด้านการศึกษาเป็นตัวคาดการณ์ความเหลื่อมล้ำทางด้านอื่น ๆ โดยเฉพาะด้านเศรษฐกิจได้ค่อนข้างดี เราสามารถคาดการณ์ได้เลยว่า คนเราจะมีแนวโน้มการหารายได้หรือมีโอกาสในชีวิตมากน้อยแค่ไหน จากคุณภาพหรือระดับการศึกษาที่ได้รับ ถ้าเราตั้งต้นว่าทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 จะทวีความสำคัญมากขึ้น ความท้าทายของเราจึงเป็นเรื่องการปรับตัวของระบบการศึกษา ซึ่งอาจจะยังติดกับวิธีคิดหรือรูปแบบการเรียนการสอนแบบเดิม ให้สอดคล้องกับทักษะที่จำเป็น (สฤณี อาชวานันทกุล, 2564) การเน้นการสอนให้เด็กเกิดการเรียนรู้ด้วยตัวเอง ในสภาพแวดล้อมโลกที่เปลี่ยนแปลงไป คนรุ่นใหม่ต้องมีความยืดหยุ่นและสามารถปรับเปลี่ยนตัวเองได้ ซึ่งเป็นทักษะที่จำเป็นที่จะหาเส้นทางฝ่าฟันวิกฤตครั้งนี้ มองไปในอนาคต หนึ่งในทักษะที่สำคัญที่สุดที่นายจ้างจะมองหา คือความคิดสร้างสรรค์ ความสามารถในการสื่อสาร และความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่น ควบคู่ไปกับความสามารถในการเข้าใจความรู้สึกผู้อื่น และมีวุฒิภาวะทางอารมณ์ คนที่จะสามารถทำงานร่วมกับคนที่แตกต่าง

การบริหารจัดการทรัพยากรทางการศึกษา ที่อาจจะมีความเหลื่อมล้ำกันในประเทศ ซึ่งจริงๆ เป็นปัญหาที่มีมานานแล้ว แต่เราเห็นได้ชัดว่ามันส่งผลให้เกิดความแตกต่างกันจริงๆ โดยเฉพาะในสถานการณ์ที่เกิดขึ้น โรงเรียนบางแห่งปรับตัวกับวิกฤต COVID-19 ได้ดีพอสมควร ในขณะที่โรงเรียนหลายๆ แห่ง เช่น โรงเรียนในชนบท หรือโรงเรียนที่ยากจนขาดแคลนทรัพยากร ไม่ว่าจะเป็นทรัพยากรทางกายภาพ หรือทรัพยากรทางครอบครัว สิ่งแวดล้อมของเด็กที่บ้านอาจจะมีความขาดแคลน นั้นปรับตัวยากกว่า ถ้าทางภาครัฐหรือผู้ที่เกี่ยวข้องเข้าไปแก้ปัญหา ทำให้เกิดการจัดสรรทรัพยากรที่มีความเสมอภาค มีความเท่าเทียมกันมากขึ้น เอาจบประมาณหรือทรัพยากรไปอุดหนุนกลุ่มคนที่ยากจนให้มากกว่าที่เป็นอยู่ ก็น่าจะเป็นทางออกหนึ่ง (ภูมิศรัณย์ ทองเลี่ยมนาค, 2564)

การเรียนออนไลน์นั้น มีข้อจำกัดเรื่องความพร้อมส่วนบุคคล โดยเฉพาะในโรงเรียนที่อยู่ชายขอบ ซึ่งครูก็ยังไม่มีความคุ้นชินกับโปรแกรมต่าง ๆ ในการสอนออนไลน์ นักเรียนไม่มีอุปกรณ์ รวมถึงสัญญาณอินเทอร์เน็ตที่ไม่ค่อยดีนัก หน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องวางแผนอย่างจริงจังว่า จะสนับสนุนคุณครูอย่างไร ต้องประเมินความพร้อมอย่างรอบด้านในการเรียนออนไลน์ผ่านเทคโนโลยีที่เป็นจริงได้ในวันนี้ ต้องเกิดจากความพร้อม และการพัฒนาของเทคโนโลยีเฉพาะ การพัฒนาเทคโนโลยีด้านการศึกษา ทำให้การศึกษาเกิดนวัตกรรม การเรียนรู้แบบใหม่ที่ไม่เคยคาดคิด เกิดการร่วมมือกันระหว่างภาครัฐและเอกชน พัฒนาช่องทางการเรียนรู้แบบใหม่ สร้างนวัตกรรมส่งเสริมสนับสนุนการเรียนการสอนออนไลน์ เช่น แพลตฟอร์มการเรียนทั้งแบบออนไลน์ และการถ่ายทอดสดผ่านทางโทรทัศน์ รวมทั้งพัฒนาระบบสารสนเทศพื้นฐานที่เอื้อกับการเรียนรู้อื่น ๆ เสริมเข้าไปด้วย (อรรถพล อนันตวรสกุล, 2564)

สรุป

บทสรุปของระบบนิเวศการศึกษา จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของ COVID-19 มาตรการเว้นระยะห่างทางสังคมหรือ Social distancing ที่ส่งผลกระทบให้เกิดคำสั่งปิดเมือง เพื่อป้องกันการระบาดของโรคทำให้สถานศึกษาในทุกระดับชั้นต้องหยุดทำการ เกือบ 3 ปี ที่เผชิญกับการปิดเมืองครั้งแล้วครั้งเล่า ขณะที่การเรียนการสอนก็ยังคงต้องดำเนินต่อไป และนี่คือสาเหตุที่ทำให้นักเรียนจำนวนมากของนักเรียนทั้งหมดในโลกได้รับผลกระทบ จากการตั้งรับและการสนับสนุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็นอินเทอร์เน็ตที่มีความเร็วคงที่ทั่วทั้งประเทศ ดังนั้นระบบนิเวศการเรียนรู้ของการศึกษาพื้นฐานควรมีหลักสำคัญ 5 ด้านสำคัญ 1. People (คน) ผู้เรียนต้องค้นหาแนวทางการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับตนเอง ผู้สอนสามารถช่วยเหลือผู้เรียนได้ โดยการทำความเข้าใจตนเอง ระบบความต้องการการเรียนรู้ และช่วยเหลือในการสรรหาทรัพยากรการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้อง 2. Content (เนื้อหา) เนื้อหาในระบบนิเวศการ

เรียนรู้นั้นมีตั้งแต่การเรียนรู้เนื้อหาสำคัญจำเป็นที่ผู้เรียนต้องเรียนรู้ในโรงเรียน แต่สิ่งสำคัญที่จะสร้างผู้เรียนให้เป็น Lifelong Learner ได้คือการเรียนรู้นอกห้องเรียนตามความสนใจที่ไม่จำกัดรูปแบบการเรียนรู้ 3. Technology (เทคโนโลยี) ในที่นี้หมายถึงแพลตฟอร์มในการเรียนรู้รูปแบบต่าง ๆ เช่น ระบบสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ (Kahoot) คือ การสร้างการเรียนรู้เฉพาะบุคคล ผ่านระบบ WebEx ที่สนับสนุนให้นักเรียนพัฒนาทักษะของตนนอกเหนือไปจากการเรียนในวิชาบังคับ ซึ่งแพลตฟอร์มนี้จะอนุญาตให้ผู้เรียนจัดการเนื้อหาและสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ และยังมีช่องทางการให้คำแนะนำส่วนตัวด้วย ทั้งหมดนี้ผู้เรียนสามารถกำหนดและติดตามเนื้อหาได้เอง 4. Data (ข้อมูล) ข้อมูลมีความสำคัญต่อการสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้ ข้อมูลที่สำคัญคือข้อมูลความต้องการในการเรียนรู้ของผู้เรียน ไม่ว่าจะเป็นต้องการเรียนรู้เรื่องใด เนื้อหาอะไร ทัศนคติในการเรียนรู้แพลตฟอร์มไหน ผู้สอนอาจวิเคราะห์จากพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียนบนแพลตฟอร์มที่สร้างขึ้น เช่น จำนวนครั้งการเข้าใช้ระบบ จำนวนหัวข้อที่เลือกศึกษา ฯลฯ เมื่อผู้สอนมีข้อมูลเหล่านี้จะช่วยให้เห็นภาพกว้างและภาพเชิงลึกของการเรียนรู้ของผู้เรียนแต่ละคนที่ชัดเจน นำมาสู่การพัฒนาและออกแบบการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนในที่สุด 5. Governance (การกำกับดูแล) การกำกับดูแล คือ การร่วมกันปรับปรุงองค์ประกอบต่างๆ ของระบบนิเวศการเรียนรู้ โดยคุณครูและผู้เรียนต้องหมั่นให้ผลป้อนกลับ (Feedback) เกี่ยวกับประเด็นต่าง ๆ ทั้งเรื่อง คน เนื้อหา เทคโนโลยี

ภาวะความพร้อมของการเรียนออนไลน์ทั้งในส่วนของระบบการเรียน ครูผู้สอน และนักเรียน ซึ่งต้องยอมรับว่าระบบการศึกษาไทยยังมีความไม่พร้อม และมีความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาที่ทำให้โครงสร้างพื้นฐาน สถานที่เรียน เครื่องมืออุปกรณ์ รวมถึงทักษะในการสอนและการเรียนรู้ ไม่ได้มีทั่วถึงทุกโรงเรียนหรือนักเรียนนักศึกษาทุกคน ถึงแม้จะพยายามแก้ปัญหาในด้านการเข้าถึงระบบการเรียนการสอนออนไลน์ได้ แต่การเข้าถึงเพียงเท่านั้นอาจไม่เพียงพอ หากผู้เรียนยังขาดเวลาและสถานที่ที่เหมาะสมต่อการเรียนรู้ ทักษะและวินัยในการเรียนด้วยตนเองหรือครูที่ต้องปรับการเรียนการสอนใหม่อย่างรีบด่วน ภายใต้ระบบการจัดการเรียนรู้ที่ไม่คุ้นเคย

ด้วยระบบนิเวศการศึกษาที่ไม่เอื้ออำนวยต่อระบบการเรียนออนไลน์ ส่งผลให้ครูและนักเรียนไม่พร้อมรับกับการเปลี่ยนแปลงในรูปแบบกระบวนการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ โดยเฉพาะครูถูกสังคมคาดหวังให้เปลี่ยนแปลงบทบาทเพื่อขับเคลื่อนให้เกิดการพัฒนาศักยภาพของนักเรียนให้เป็นบุคคลแห่งศตวรรษที่ 21

ข้อเสนอแนะ

1. ส่งเสริมให้ผู้เรียนและผู้สอนมีทักษะการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล (Digital literacy) รู้จัก เข้าใจ เรื่องเทคโนโลยีดิจิทัลพื้นฐาน ใช้ อุปกรณ์ทางด้านดิจิทัลได้ ใช้บริการจากที่ให้บริการต่าง ๆ ให้เป็นส่วนหนึ่งของการเรียนการสอนให้กับทุกคนทุกระดับชั้น

2. ต้องให้ผู้เรียนมีทักษะการใช้ดิจิทัลเพื่อการเรียนรู้ (Learning skills) เรียนรู้ได้เร็ว มีการแสวงหาความรู้ แยกแยะข้อมูล ข่าวสาร สร้างคุณค่า และสามารถนำความรู้มาช่วยการดำรงชีพได้

3. สนับสนุนทักษะการใช้ข้อมูลข่าวสารเพื่อประโยชน์ (Digital scholarship) รู้จักแหล่งเรียนรู้ คลังความรู้ สื่อสาระ ฐานข้อมูลในการค้นคว้าหาความรู้ได้ตลอดเวลา

4. สนับสนุนการเข้าถึงการใช้ระบบอินเทอร์เน็ตที่มีประสิทธิภาพ (Effective internet system) การเชื่อมต่อระบบอินเทอร์เน็ตที่มีประสิทธิภาพ สามารถสร้างการกระตุ้นให้ผู้เรียนสนใจและเข้าถึงการเรียนการสอนได้ง่ายขึ้น

5. สนับสนุนผู้เรียนมีทักษะด้าน New Normal เพื่อการเตรียมภาวะความพร้อมทุกรูปแบบเพื่อให้สอดคล้องกับระบบนิเวศการเรียนรู้ 5 ประการ นั่นคือ ความพร้อมของคน ด้านเนื้อหา ด้านเทคโนโลยี ด้านข้อมูล และด้าน การกำกับดูแลข้อมูลหรือผลสะท้อนการประเมินต่อผู้เรียน เพื่อสร้างภาวะความพร้อมต่อสภาวะการณ์ “Next normal” หรือความปกติถัดไปของการศึกษาในอนาคต

องค์ความรู้

ระบบนิเวศการศึกษาภายใต้สภาวะการณ์ “Next normal” หรือความปกติถัดไปอนาคตของการศึกษามีในรูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบเดิมอีกต่อไป ดังนั้นการให้ผู้เรียนและผู้มีสภาวะความพร้อมต่อการเรียนการสอนในอนาคต จำเป็นต้องมี ระบบ

นิเวศการเรียนรู้ของการศึกษาพื้นฐานควรมีหลักสำคัญ 5 ด้าน ดังกล่าวข้างต้น เพื่อการใช้วัตรกรรมทางการศึกษา มีทักษะการสอนที่ทันสมัย มีเทคนิคการสอนสมัยใหม่ ตลอดจนทัศนคติของตนเองต่อการเรียนการสอนในยุคดิจิทัลที่สามารถตอบสนองผู้เรียนที่แตกต่างและหลากหลายเพื่อให้สามารถพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะการคิดขั้นสูงและมีพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงไปตามความต้องการในศตวรรษที่ 21 ได้อย่างมีประสิทธิภาพในอนาคต.

รายการอ้างอิง

- จันทร์เพ็ญ รัชตาธิวัฒน์. (2548). *การคุ้มครองสวัสดิภาพเด็กตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยศึกษาเฉพาะกรณี: มาตรการทางกฎหมายในการคุ้มครองดูแลเด็กก่อนวัยเรียนในช่วงเวลาที่ไม่ใช่ผู้ดูแล*. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา]. มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ทีเคพาร์คออนไลน์. (2563, 10 พฤศจิกายน). *สร้างระบบนิเวศการเรียนรู้ เพื่อรับมือโลกแห่งอนาคต*. https://www.tkpark.or.th/tha/blog_detail/1606707624313
- ธนพรรณ ทวีชัยนาค. (2563). ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการจัดการเรียนการสอนบนทเรียนออนไลน์ ของมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา. *วารสารวิชาการ Viridian E-Journal SU*. 4(1), 652-666.
- พริษฐ์ วัชรสินธุ และ ชีรศักดิ์ จิระตราขุ. (2564, 25 สิงหาคม). *วิพากษ์ระบบการศึกษาไทย สู่ข้อเสนอ 6 มาตรการ (6 Re's) เพื่อหาทางออกร่วมกันในช่วงโควิด. โควิดโพลีซีแล็บ*. <https://workpointtoday.com/covid-policy-lab-education/>.
- ภาณุวัฒน์ สัจจะวิริยะกุล. (2564, 15 พฤศจิกายน). *ปรับนิด สะกิดหน่อย เสริมสร้างการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Lifelong Learning)*. Nudge Thailand.
- ภูมิศรัณย์ ทองเลี่ยมนาค. (2564, 2 กรกฎาคม). *โรคใหม่ สร้าง โลกแห่งการเรียนรู้ใหม่ : อนาคตการศึกษาไทยยุคหลัง COVID-19*. <https://www.the101.world/public-forum-thai-education-after-covid19/>.
- คอลัมน์การศึกษา. (20 สิงหาคม 2564). *เช็คผลกระทบเรียน ‘ออนไลน์’?? เสี่ยงสะท้อนจาก ‘พ่อแม่’ ถึง ‘รัฐบาล’*. มติชนสุดสัปดาห์. 3.
- วิทัศน์ ฝึกเจริญผล และคณะ. (2563). *ความพร้อมในการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ภายใต้สถานการณ์ระบาดไวรัส COVID-19*. *วารสารศาสตร์การศึกษาและการพัฒนามนุษย์*, 4(1), 25-33.
- สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2563). *บทความสรุปข้อดีข้อเสียการเรียนออนไลน์ดีหรือไม่ อย่างไร*. *วารสารราชพฤกษ์*, 16(3), 32-54.
- สฤณี อาชวานันทกุล. (2564, 2 กรกฎาคม). *โรคใหม่ สร้าง โลกแห่งการเรียนรู้ใหม่ : อนาคตการศึกษาไทยยุคหลัง COVID-19*. <https://www.the101.world/public-forum-thai-education-after-covid19/>.
- สมสิริ รุ่งอมรรัตน์. (2564, 2 กรกฎาคม). *พ่อแม่ ผู้ปกครอง : ปัจจัยสู่ความสำเร็จการเรียนออนไลน์ในช่วง Covid-19*. ผู้จัดการออนไลน์. <https://mgronline.com/qol/detail/9640000086254>
- อรรถพล อนันตวรสุก. (2564, 26 ตุลาคม). *การศึกษาออนไลน์ เรียนรู้-สู่วิกฤต (โควิด-19) สู่อนาคต*. <https://phichit.org/web/%E0%B8%81%E0%B8%B2%E0%B8%A3%E0%B8%A8%E0%B8%B6%E0%>.